

Χρήστος Βλ. Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

Στο παρόν τεύχος προσεγγίζεται, μεταξύ άλλων ενδιαφερόντων ζητημάτων, ένα από τα μείζονα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά θέματα της εποχής μας, η δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου πληρωμών. Πρόκειται για μια ιδιαίτερα φιλόδοξη πρωτοβουλία, στην οποία διαδραματίζουν ενεργό ρόλο ταυτόχρονα:

- το Ευρωσύστημα (δηλαδή η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών που συμμετέχουν στην ευρωζώνη),
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και
- οι ευρωπαϊκές εμπορικές, αποταμιευτικές και συνεταιριστικές τράπεζες που πραγματοποιούν εγχώριες και διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ.

Το αίτημα για τη δημιουργία αυτού του ενιαίου χώρου πληρωμών καλύπτει τα μέσα πληρωμών σε ευρώ που αφορούν κάρτες, ηλεκτρονικές μεταφορές πιστώσεων και άμεσες πιστώσεις, και προσφέρονται σε καταναλωτές και επιχειρήσεις μέσα στην Κοινότητα, για συναλλαγές μεγάλης και μικρής αξίας. Δικαιολογητική του βάση αποτελεί η διαπίστωση ότι μετά την 1η Ιανουαρίου 2002, όταν δηλαδή τέθηκαν σε κυκλοφορία τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε ευρώ, το βασικό μέσο πληρωμών, το χρήμα των κεντρικών τραπεζών, είναι ενιαίο και κυκλοφορεί χωρίς κόστος μετατροπής για τους συναλλασσομένους. Κατά συνέπεια, το ίδιο πρέπει να συμβαίνει και με τα άλλα μέσα πληρωμών, ώστε να καταστεί δυνατή η περαιτέρω αξιοποίηση των ωφελειών από την εισαγωγή του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος.

Ως προς τις διατραπεζικές συναλλαγές μεγάλης αξίας αυτό έχει ήδη επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό με τη θέση σε λειτουργία του πανευρωπαϊκού συστήματος TARGET (και μάλιστα από την εισαγωγή του ευρώ σε λογιστική μορφή, το 1999). Εκκρεμεί λοιπόν κυρίως το σκέλος των συναλλαγών μικρής αξίας.

Ο στόχος του Ευρωσυστήματος για την εγκαθίδρυση του ενιαίου χώρου πληρωμών αποτελεί απόρροια της επιδίωξης του βασικού καθήκοντος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών που συνίσταται, σύμφωνα με το Καταστατικό του, στην επίβλεψη των συστημάτων πληρωμών στην Κοινότητα. Αντίστοιχα, ο στόχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην εν λόγω θεματική αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της πρωτοβουλίας που έχει αναληφθεί από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 για την εγκαθίδρυση ενός ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Οι ευρωπαϊκές τράπεζες προέβαλαν τη δική τους θεώρηση για την υλοποίηση του ενιαίου χώρου πληρωμών και ανέθεσαν την επίτευξή της στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών, στο οποίο συμμετέχουν τράπεζες και εθνικές ενώσεις τραπεζών από 29 ευρωπαϊκές χώρες. Μέλος του εν λόγω Συμβουλίου, το οποίο συστάθηκε το 2002, είναι και η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, εκπροσωπώντας το σύνολο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Η πορεία προς τη μετάβαση δεν είναι ούτε εύκολη ούτε μονοσήμαντη. Η παρατήρηση αυτή ισχύει για όλα τα τραπεζικά συστήματα κίνησης κεφαλαίων της ευρωζώνης, καθώς:

- Οι τεχνικές προετοιμασίες για την υλοποίηση του ενιαίου χώρου πληρωμών απαιτούν σχεδιασμό, η έκταση του οποίου είναι παραπλήσια εκείνης που απαιτήθηκε για την εισαγωγή του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος.
- Οι υφιστάμενες υποδομές για τη διενέργεια πληρωμών, όπως για παράδειγμα τα επιμέρους εγκύρια διατραπεζικά συστήματα πληρωμών, πρέπει να ανασχεδιαστούν, ώστε να είναι συμβατά με τις προδιαγραφές που θέτει το νέο πλαίσιο.
- Οι επενδύσεις που πρέπει να γίνουν από τις τράπεζες που παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών είναι ιδιαίτερα σημαντικές, και αυτό μάλιστα σε μία περίοδο που ο καταγισμός των υπολοίπων ρυθμιστικών εξελίξεων (όπως η υιοθέτηση των διεθνών λογιστικών προτύπων, η εισαγωγή του νέου κανονιστικού πλαισίου για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων των τραπεζών για κάλυψη έναντι του πιστωτικού και του λειτουργικού κινδύνου, και η πλήρης μεταβολή του κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας και εποπτείας των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών) απαιτεί αναθεώρηση και αναβάθμιση των περισσότερων εσωτερικών λειτουργιών και διαδικασιών των τραπεζών και σοβαρές επενδύσεις σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Ταυτόχρονα, σε χώρες όπως η Ελλάδα, αναγκαία είναι και η αλλαγή εμπεδωμένων συνηθειών δεκαετιών αναφορικά με τον τρόπο διενέργειας των πληρωμών. Η χρήση μετρητών και επιταγών πρέπει να δώσει τη θέση της στη χρήση των σύγχρονων μέσων πληρωμών, όπως είναι η διατραπεζική μεταφορά πιστώσεων, οι άμεσες χρεώσεις και η ηλεκτρονική τραπεζική. Η κάμψη των σχετικών αντιστάσεων απαιτεί συντονισμένες ενέργειες, εκπαίδευση και κυρίως όραμα για μια ακόμα, μέσα στην τελευταία δεκαετία, προσαρμογή της κοινωνίας στις συνθήκες λειτουργίας του ευρωπαϊκού νομισματικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος, με στόχο τη μέγιστη αξιοποίηση από τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις των ευκαιριών που παρέχουν τα σύγχρονα διεθνοποιημένα τραπεζικά συστήματα.

Πιστεύω ότι το αφιέρωμα του παρόντος τεύχους του Δελτίου στη σημαντική αυτή θεματική ενότητα θα συμβάλει θετικά στο διάλογο που είναι απαραίτητος, ώστε να οδηγηθούμε, υπό συνθήκες αποτελεσματικότητας, διαφάνειας, ασφάλειας και ανταγωνιστικότητας, στο νέο περιβάλλον διενέργειας πληρωμών στη χώρα μας.